

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce s názvem *Ilustrace v tisku tzv. Pán rady (1505)* pojednává o samotném traktátu, jeho rukopisné i tištěné podobě a především o cyklu dřevořezů text ilustrujících. Téma je zpracováno v širších souvislostech, uměnovědné zaměření autorky je zde skloubeno s knihovědným náhledem na problematiku ilustrovaných tisků a doplněné o znalosti z historie literatury a dějin.

Jsou využity tradiční metody dějin umění, formální analýza a ikonografický výklad. Pozornost při formální analýze je soustředěná především na vyhledávání předloh jednotlivých dřevořezů a na zasazení tohoto ze Štrasburku importovaného cyklu do kontextu tamější produkce ilustrovaných tisků. Překvapivé bylo například nalezení předlohy i mezi starší avšak velmi kvalitní volnou grafikou, konkrétně se jedná o dílo nizozemského Mistra FVB. Co se ikonografie týče, je možné pojmenovat několik výrazných prvků. Prvním a jedním z nejvíce nápadných, je mužský rod alegorických postav, které bývají většinou zobrazovány jako ženy (Štěstěna, Moudrost etc.). Toto rozhodnutí zabydlet děj výlučně mužskými postavami je sice zakotvené v textu spisu, ale převedení i do podoby dřevořezů je výjimečné. Štěstěna zobrazená jako muž má jen málo paralel ve výtvarném umění. Za rozpoznatelný požadavek objednavatele, pražského tiskaře předkládajícího své tisky především utrakvistickému publiku, se dá považovat vytlačení ženského prvku z ilustrací. A to i v případě scén ukazujících dvorský život. Jediná zobrazená žena je zde ukázána v negativním světle, pravděpodobně se jedná o prostitutku. Co se naopak dá považovat za typické pro dobu vzniku tisku je mravokárnost namířená proti pijanství, která se plně rozvine až později v satirických reformačních letácích. Stále aktuální zůstávalo i poukázání na světskou marnivost s připomínkou Posledního soudu a trvalých křesťanských hodnot. I k této mravokárné pointě se podařilo najít dobové paralely.

Klíčová slova: profánní ilustrace, staré tisky, Tiskař Pražské bible, Johannes Grüninger